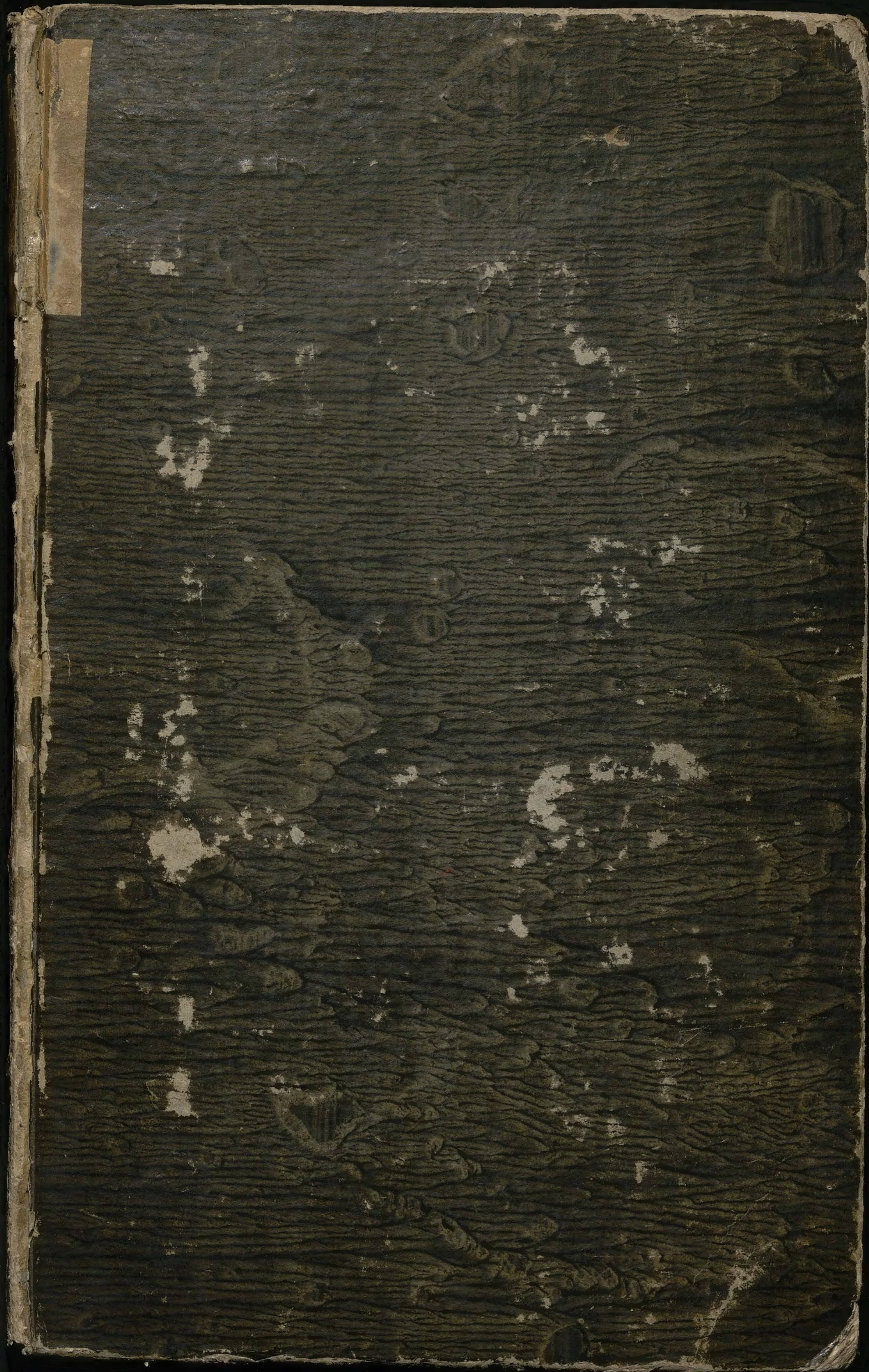

V
B J
C
8957

GŁOS
JASNIE OSWIECONEGO XIĘCIA Jmci
JOZEFA
JABŁONOWSKIEGO
STAROSTY ORYSZKOWSKIEGO
POSŁA CZERNIECHOWSKIEGO
PRZY KWICIE DEPARTAMENTOWI WOYSKOWEMU
Dnia 2. Listopada Roku 1786.
MIANY

PRZESWIETNY STANIE RYCERSKI

Widok Maiestatu władnącego i wolnego ludu, ktory się w szanownym swych Stanow przed kilką dniami w oczach Naszych stawiał ogromie — Krola ktory w innych rządach oddzielnie i swey władzy Prawem, w naszym Panuiący Prawem swey cnoty, i prawem woli Narodu; tych tam przytomnych sprawiedliwości, woyny i Pokoiu strożow; tego to Senatu winnego przeciw potrzebom Kraiu ostrzegać przestępstwa; tego nakoniec Stanu Rycerskiego, ktory z mocy Prawodawczey osobny Krolow z pomiędzy siebie daie i obiera, coż innego, widok ten tak rzadki w rządach, w serca cnotliwe wrazić byłby powinien, nad nieodzowną wolnym zdaniom niepodległość, nad konieczną przy Prawach Kraiu gorliwość, dla ocalenia setnym kształtem rażonych swobod i wolności.

Czułem w ten czas iak inni Obywatele dawniey ieszcze przez cnotliwych Mężow przewidziane Rady przestępstwo, iż moc wykonywaiącą daley posunąć śmiała, niźli prawodawcza bez ziednoczoney woli dopełnić może. Istotna gorliwość zacnych Senatorow, Ministrow i Posłow rożney Prowincyi, czyniła mię spokoynym, milczałem w pewności, iż Rada Nieustaiąca biorąc w pochwale za dobre czyny nadgrodę, przyimie bez sarkania w uchyleniu rożnych przeciw Prawom Rezolucyi ukaranie przestępstwa. Teraz zaś gdy między uchyleniem Rezolucyi i Kwitem Departamentowi Woyskowemu mowić o tym należy, wznoszę i ia głos moy, głos prawdy bezstronney ktorym iedynie władać może powinność i Obywatelstwo, ktorego cechą zawsze będzie libertas sentiendi i independencya; ktorego

upragnionym losem, znaczeniem i pomyślnością, iest tylko los, znaczenie i pomyślność Narodu. Inaczey ieśli myślę, ieśli kto mym rządzi tchnieniem, bogdaybym zginął, bogdaybym niegodny Imienia Polaka, dni moie niewolniczym zhańbione zdaniem, w truiącey trawił zgryzocie, a Obywatelstwo od mego serca unikaiąc siebie i Kraiu wolnym widzieć, nigdy nie dozwoli.

Prześwietny Stanie Rycerski, zdaie się, iż Rada Nieustaiąca od czasu swego iestestwa, tak na złe zażywaiąc Obywatelow Kraiu zaufania co rocznie mimo odmienianego wyboru Mężow swey idealney istności wzmacniaiąc przewagę, Panu, że tak rzeknę i Twoorcy swemu pragnie ciężące narzucać Prawa, a ta ustawa niby dla Naszey wolności pośrzednicza może z czasem przez coraz gorsze układy Nasze ukować kaydany.

Poki prywata pod moc tłomaczenia swoie podciąga zyski, można bydź więcey spokoynym, gdy uciśniony swey krzywdy znaydzie obrońcę, ktory sprzeczność Prawu w Rezolucyi Rady Seymuiącym okaże, i sarkaiącemu Obywatelowi wroci spokoyność; lecz w ten moment gdy ta Magistratura tycze losu Powszechności, czyiegoż to nie wzruszy czucia tchnącego tym zdaniem w wolnym Rządzie koniecznym *ne quid detrimenti capiat Respublica.*

Układ nowego Regulaminu Etatu Woyska nakazany Departamentowi Woyskowemu i approbowany przez Radę, mimo, że dla Woyskowych tylko zrządzony, nie może iednak wszystkich niezatrudnić Obywateli. Podciągnienie Cywilnych pod Sąd Woyskowy; utworzenie Rang w Woysku wyższych, ledwie do krociowego Woyska potrzebnych; zmnieyszenie Towarzystwa tego rodzaiu Woyska ktorzy będąc razem Zolnierzem i Obywatelem ginąć chcący *pro aris & focis* w stracie Kraiu i wolności swoią upatrzą wolności stratę; zaciągnienie podleyszego na ich mieysce Zolnierza, ktory nie wie czy ma Oyczyznę, tego zna tylko, od ktorego iest płatnym i z ktorego oswoiony Imieniem, inne nakoniec podobne kosztem Skarbu Kraiowego czynione układy, ktore w całkowitości zebrane przeciwne Dobru Publicznemu czynią ustawy; są to przyczyny sarkania Narodu i dla tego potrzebę uchylenia tego Regulaminu i odrzucenia tę Rady Nieustaiącey approbuiącą Rezolucyę.

Co powie na te układy żyiący w domowym zaciszu mieszkanice, ktory poświęcaiąc powszechnym potrzebom pracą i trudnością, zebrane Podatki płonną znaczenia i świetności Narodu cieszy się nadzieią; co rzeknie Obywatel wiedzący, iż pozostałe w Skarbie Kraiowym summy, z woli Prawa zwiększać maiące Woysko, dla murow kosztownych, dla drobnych Woyska ozdob i z większenia Officyerow użyte były, co na to rzeknie z dawnego Etatu

Officyer zawſze ſatkaiący, iż małość w Kompaniach Żołnierzy ſłużbę nawet iego nieczynnym czyni, gdy ieszcze innemi Officyerami zwiększona liczba; lecz co do wſpomnienia nayſrożey, iak o nas inne ſądzić mogą Mocarſtwa, a z wyſzydzeniem Eta Naſzego rachuiąc Woyſka z wielością expensy, i tak znacznym Sztabem generalnym nieſzczęść nam od Państw graniczących zadanych, i wzgardy, ktorą nas okrywaią godnieyſzemi ſądzą. Nie, nie ozdobami upiękrzone, Woyſko nie mury z wyciśnioney opłaty Zołnierzom ſtawiane, nie wielość opłatnych Rządcow, świetne, bitne i zwycięzkie działą Woyſko, lecz karność, oſzczędne utrzymanie Zołnierzy, lecz opatrzenie pod bronią zgrzybiałych, a przeto ich do Kraiu przywiązanie, lecz cenienie Towarzyſtwa, lecz w Rządcach miłość Kraiu i męztwo zwiękſza i poważnieyſzemi czyni ſtan Woyſka.

Przeydźmy układy dawnego Woyſka Polſkiego, przeydźmy dzieie Kraiu dla Naſzego zawſtydzenia rękę ſławy, naſtępney podane potomności, kiedy za świetnych Polſki czasow z pomocą ſamych Rodakow z iedney ſtrony rozprzeſtrzeniaiąc granice zwycięzkie w rzekach zabiiano ſłupy, z drugiey ſtrony osadzać, lub z nich zpychać umieli Polacy, kiedy z mnieyſzą liczbą Polſkie Orſzaki w męztwo nie wſtroie ozdobne licznieyſze gromiły Woyſka. Tak Chodkiewicz z garſtką zebranego lecz walecznego Rycerza, tłum ozdobnego Oſmana Woyſka obrzucał wzgardą a poboiowiſko Pogańſkim uſłał trupem. Tak Sobiewſki ſkromnie, lecz zbroynie przybranemi hufcy w potrzebie pomocnych z Obywateli przybieraiąc Wodzow ocalił w oſtatniey klęsce ginące Państwo, ktorego iednak teraz niewdzięczna ręka części ocalaiącego zabrała Kraiu. — Coż za rożnica świetności tamtego wieku, a chańby i nikczemności Naſzego, oto cnota i Obywatelſtwo poświęcenie ſiebie i maiątku było chęcią i haſłem Polakow, gdy teraz tego nawet brzmienia nieznaiący podległość, wzgarda Kraiu ſwego i chęć zyſkow prywatnych, kosztem Powſzechności Naſzą ſtały się cnotą.

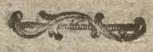
Zacni Zgromadzeni Mężowie: Bogdaybym falſzywie w przyſzłości widział, ale utworzenie Sztabu generalnego i układu całego regulaminu ſposobem Zagranicznym i do Naſzego Rządu nieſposobnym napełnienie tych Rang, może Zagranicznemi ludźmi, ktorzy ſię rodząc w Kraiu podległości ſzczęścia bydź wolnym uczuć nie umieią, zmnieyſzenie towarzyſtwa ktorych iſtność naypięknieyſze Polſki przypomina czasy, zaſtąpienie ich mieyſce zaciężnikiem, ktory ſwey do Oyczyzny i wolności nie wzniesie myśli, ſpokoynie z Cywilnego w Woyſkowe przechodząc poddańſtwo; co za los w krotce Naſzemu Rządowi obiecywać może, przytym iuż

A 2

ſpodlonym zdaniu Obywatelow, ktorzy przy wſzyſtkich wolnego Rzeczypoſpolitey Rządu wadach iuż wſzyſtkie Monarchicznego Rządu ulubili wady, przy tym opuſzczeniu iſtotnych Naſzego Rządu prawideł, przy tym trwonieniu ſamych ze Skarbu Publicznego Remanentow, nic niezoſtawuiąc od nieprzewidzianey potrzeby co zawſze wſzyſtkich Rządnych Narodow ieſt konieczną czynnością.

Wzdryga ſię moy umyſł na to wſpomnienie, a te okropne przewidzenie przyszłego loſu, niech Nas oſtrzega, lecz wcześnie niech naſzey nie truie ſpokoyności.

Prześwietny Stanie Rycerſki. Tak przekładaiąc przyſzłość, ktora nas z takiemi układami czeka, gdy iednak regulaminu więcey rażące wyrzucono Punkta, zezwalam z mieyſca mego na ten Kwit Departamentu Woyſkowego, z tym iednak dodaniem, ktory powſzechny prawie wczoray okrzyk iſtotnym oſądził, by ſama Szlachta rodowita Polſka w naſzym na Officyerow mieściła ſię Woyſku. Zawſze z innych Rządow bierzmy przykłady, ktore ſą do Naſzego ſtoſowne. Podobny do Naſzego Rząd Anglii; żadnego Cudzoziemca w Kraiowym nie cierpi Woyſku; rożny od Naſzego Rząd Francuzki a przecież w Regimentach Kraiowych mieścić ſię nie może, Rodak Zagraniczny do Cudzoziemſkich w Kraiu odsyłany Regimentow. Za cóż my mimo tey chęci Szlachetnemu Polakowi właściwey ſłużenia w Woyſku, tego tak żądanego układu uczynić nie mamy. Niech odtąd na mieyſcu tych Cudzoziemcow do wyiścia, lub śmierci w Woyſku Naſzym będących z Korpusu Kadetow brana będzie młodzież Szlachetna, ktorzy za doſkonałe i koſztowne wychowanie wypłacać ſię tym kſztałtem mogą Kraiowi, tych w każdym Regimencie koniecznie mieścić należy, ktorzyby przez wſzyſtkie Woyſkowe przechodzili ſtopnie, wſzak ſą Polacy, wſzak Szlachta, wſzak Obywatelſkie dzieci, tym ſposobem od wyiścia za Granice zrażeni będą, a ich w Korpuſie naſtępcy przez pewność umieſzczenia ſię w Woyſku Kraiowym do naydokładnieyſzego ćwiczenia ſię zachęceni będą. Te ieſzcze procz wczorayſzego dodania, żeby umieſzczone było z mieyſca mego upraſzam.

w Drukarni Piotra DUFOUR Konſyliarza Nadwornego J.K. Mci. Dyrektora Drukarni Korpuſu Kadetow, Uprzywileiowanego na Awizki, czyli Donieſienia *Tygodniowe.*

Biblioteka Jagiellońska
stdr0024205

